

भ्रष्टाचारी

धन घन माला नभी दाटल्या कोसळती थारा... आताही असंच एक धारानुव्याप्त रंगल आहे. नम उत्तर आत आहे. दरवाजा थोडा किलकिला करून बाहेर नजर टाकली तरी जलभारानं काठोकाठ भरलेल्या त्या गर्द नभारी दाटी नजरेत भरत. ते थंडगार शिकाये आत येऊ पाहतात. वाचावर स्वार झालेल्या त्या सरी जागोजासी साठलेल्या पाणतळ्यावर झाडाखुपावर, कौलावर, तारावर असा काही ताल धरताना की माणसांनीच काय वृक्षलांतीही तनम्य होऊन डोलावं, वातावरणातील रम्यतेमुळे, नव-तेजामुळे शेतकावर फुलल्यामुळे श्रावणमासाला वेळं मांगल्य लाभल आहे. चरवाचबरोबर मनाचा पसाराही फुलत असल्यामुळे हा महिना आपल्याला समाधानाच्या परमोच पातळीवर घेऊन जातो. निसांचं लुभावणारं रुप श्रमलेल्या तनामाला नवी उमेद देत. तुणपाचांप्रमाणेच मनालाही अंकुर फुटात. संग्रन्तेची स्वप्न वेळांची उभारी देऊन जातात. काम करण्याची प्रेरणा मिळतेच त्याचबरोबर अशा रुप वातावरणात अद्भावही जागृत होतो. अशा या सश्रद्ध अवस्थेत आपल्याला उत्पुक्त उत्तराच्या, मदतीस येणाऱ्या, सोबत करणाऱ्या प्रत्येकाप्रती कृतज्ञता व्यक्त करण्याची प्रेरणा मिळते. म्हणूनच श्रावणाचा रंग अधिक गहिरा भासतो.

श्रावण म्हणजे उत्सवाचा सळसळता उत्साह घेऊन येणारा महिना. यातील प्रत्येकच दिवस एक सण असतो. श्रावण सोमवारी शिवामृत व्हायची, मंगळवारी मंगळगौरीचं पूजन करायचं, बुधवारी बुधाची पूजा, गुरुवारी बृहस्पतीची आराधना, शुक्रवारी जिवतीची पूजा, शनिवारी शनीला वंदन करून मुंजल्याला जेवायाला घालण्याचे सोपस्कार आणि रविवारी आदित्याची उपासना करून तेजापुरे नवतमस्तक व्हायचं. अशा सात दिवसांच्या सप्तस्त्राकाच्या जोडीला असते श्लोक-आरत्यांची रुणझुण, कहाण्यांच्या कानगोषी आणि मनमोकळ खेळण्याच्या नाचरा अविष्कार... या सर्व म

थायमातून गृहिणीला धबगळ्यातून बाहेर डोकावण्याची संधी देणारा श्रावण तिच्या जिवलग सखा कठी होऊन गेला हे तिलाही कळलं नसेल. नागपंचमीला साळकाया-माळकाया जमदून गाणी म्हणत नागाची पूजा करायची, मंगळगौरीला सकाळी पूजा झाल्यावर सायंकाळी मैत्रियांसे मनसोके खेळयचं, झाडांवर बाधलेल्या झोकावंवर स्वार होत आकाशाला गवसणी घालायची, माहेरी पातलेल्या सख्या-सोबत्यांसवे गुजारोषी करत कोडकौतुक झेलत अनंदात चार क्षण घालायचे आणि तनमानात उत्साहाचे झेरे खेळवत आपापल्या संसाराचे मळे फुलवण्यासाठी घराकडे परतायचे अशी सहज स्वाभाविक पद्धत होती पूर्वी श्रावण साजरा करायची. अगदी वाडासरकृती लयास जाऊन चाळसंस्कृती आली तेहादेखील श्रावण असाच मोकळेणाने सामोरा यायचा आणि खण-दोन खणांची खोली भरवून टाकायचा. मग कोरुतरी कोपचात मंगळगौरीची पूजा सजायची. सत्पारारायणाची पूजा व्हायची. खालच्या मोकळ्या जागेत खेळ रंगायचे. जागेची ऐसपैस कमी झाली तरी विचारांचे पैस आकरसना नव्हत तेव्हापर्यंत सर्वांना श्रावण यांचा विचारांचे पैस आकरसना नव्हत तेव्हापर्यंत सर्वांना श्रावण कोणाला?

लहानग्या कुमारिका, युवती सवार्णीची नवीन बांगडचा भरण्याचा लगबग, हातावर मंदीचे पाच गोळे काढून ते लालचुटुक रंगल्यावर निरुखाण्यातील नवलाई, कपी नव्हे ते नखांवर चढायरे रंग, केसात माळलेले नाजूक झुईचे गजरे, सर्वांचं अपृप... दुसरीकडे प्रौढा धरातील ब्रतवैकल्य, उपासतापासाच्या तायारीत, स्वतन्यारायणाची पूजा ठरायची, नाचरी पौरिमेला भावाला जेवायला बोलवायचं, येऊ घातलेल्या गणपती-गौरीच्या आगमासाठी सज्ज रहायचं अशी एक ना अनेक व्यवधानं त्यांच्या मागे. या सर्वात वृद्धांना पर्यंती ती कथा कीर्तनाची, प्रवचनाची... जवळ रामाच्या अथवा विहुलाच्या मंदिरात दररोज सायंकाळी कोण्या बुवांच्या तोऱ्हून रसभरित

लिलित

अरुद्यान ऐकायचं, भजनात रम्माण व्हायचं, पैलतीरी पोहोचताना उपयोगी पडील अशा चार समजुतीच्या गोषी ऐकायच्या आणि एकमुक अथवा एकनुकाचं पथ्य पाळत कांदा-लसणाचं अव वजर्य करत ईश्वरमत्तीत तस्मीन व्हायचं... श्रावणाचा अर्थ प्रत्येक वयोगासाठी असा वेगळा होता. म्हणूनच आपालाचा मिठायचा म्हणूनच सासरच्या जाचात अडकलेली कोणी सासुरव-शिवी माहेरच्या आठवणीने विवळ व्हायची. अब के बरस भेणी भेणा को बाबूल... अशी आत हाक घालायची, कोणी क्षितीजी आले भरते गं... म्हणत या मोहोरी मासाचं वर्णन करायचे. श्रावणमासी हर्ष मानसी हिरवळ दाटे चोहीकडे... ची अनुभूती

श्रावण... एक मनभावन मास. या महिन्यात सूरीकर्त्याचा कुंचला असा काही फिरतो की सूरीच्या कॅनव्हासवर रंगपटातील जवळपास प्रत्येक रंग उतरतो. म्हणून या दिवसात केवळ मोराचाच नव्हे तर आपल्याला मनाचा पिसाराही फुलतो. पण असा नितांतसुंदर श्रावण अनुभवायचा तो शांत मनान. याला पाहण्यासाठी कॅमेन्याच्या नव्हे तर डोल्यांच्या लेन्स पॉवरफूल हव्या. तरच तो मनात झिरपेल आणि सर्जनाचे मळे फुलवेल...

मनभावन हा श्रावण...

प्रत्येकाला आपली वाटायची. घर आजा पिर आई बदरा सावरिया... म्हणून कोणी प्रेयरी प्रियकराला साद साद घालायची.

आताही श्रावण असाच येतो. अगदी त्याच दिमाखात. आताही भैंती शेवळतात, जलसाठी तुऱ्ब भरतात. चार दिवस का होइना नद्या दुष्टी भरून वाहतात. काँकिटच्या कडेने अंग चोरुन तग धरलेल्या मातीवर गवताचे पिटुकोने मळे फुलतात. रहदीची करक्षण आवाजातही पेतो व्हा... चा संदेश देणाऱ्या पावशाचा स्वर घुमतो. वर्षभराची धूळ वाहून गेल्यामुळे झांड नवतोजाने चकाकू लगात. श्रावण पूर्वी येतो तसाच येतो पण आता त्याच्याकडे

प्रहायला कोणालाही वेळ नाही. त्यामुळे पूर्वीस-रात्रा तो कीलिजांच्या मनाला पिठोने हे कळत नाही. कारण या मनभावन श्रावणाच्या सानिध्याने सुखावलेल्या नदांवर थोडं बाळसं चढलं तरी काळजी लागते पात्रालगतच्या वस्त्यांमध्ये पाणी शिरण्याची. इकडे मल्हार रंगत असताना टीहीवर बातम्या झळकतात अनधिकृतरिल्या नदी पात्रावर आक्रमण करून वसवलेल्या वस्त्यांमध्ये पाणी शिरल्याच्या, त्यांचे संसार जलमय झाल्याच्या. जरा कुंठे धेवध्ये पाणांवू लगाले, प्रवाह वाहते होऊ लगाले की अधाशासारखी माणस गर्दी करतात आणि कोणी अपातग्रस्त झाले की वाहिन्यांना ती ब्रेकिंग न्यूज

मिळते. गडकिल्यावर, कडगाच्या टोकांवर रासाक्रिडा करण्यात दंगा असणाऱ्या तोल जाऊन पडतात आणि त्या बातम्या बहलेल्या व्हेळवळीला आचादून टाकतात. निसर्ग बघायला आता बहुतेकांना कॅमेन्याची लेन्स लगात. दिंक तांदर्दय पाहण्याची, टिप्पण्याची आणि साठवण्यासाठी डोल्यांल स्पेस कदाचित कमी झालेली असावी. म्हणूनच स्मार्ट फोनाच्या मेमरी कार्डमध्ये बसतील तितके फोटोंचे तुकडे कोंबायचे आणि एंजेय करायचं, पण ५.५ इंचाच्या स्क्रीनमध्यून किती दिसणार आणि काय दिसणार? शिवाय यातही लोकांना या बहारीची केवळ पाश्वभूमी हवी असते. सगळं लक्ष सेल्पीतल्या स्वतःच्या रुपद्यावर!!! या मानसिकतेने अंथंग हिरवाईकडे पाहू जाल तर कसा भेटेल श्रावण कोणाला? तो तर एक किमयागार आहे. अवलिया विक्रिकार आहे. हिरव्या रंगातील कदाचित एकही छटा अशी नसेल जी या चिप्रकरत्याने सूरीच्या पटलावर उमटवली नसेल. ती बघण्यासाठी कॅमेन्याच्या नव्हते तर डोल्यांची लेन्स पॉवरफूल हवी. ती साठवण्यासाठी मानाच्या मेमरीकार्डमध्ये स्पेस हवी. हे रेखाचित्र मनात उमटलं तर कुटुंबी यांची डिलीट होण्याचा धोका नाही. शेवटी हा सृजनाचा सोहळा आहे तो एक अनुभव आहे. देखणी अनुभूती आहे, निसर्गशक्तीचा उलट क्लॅट अविष्कार आहे. त्याच्यापाशी जायचं तर बाहेरचा कोलाहल थांबायला हवा. अंतरीची कवांड उघडायला हवी. अशी साधकाची अवस्था असेल तरच निसांची भाषा कळेल. प्रपातांची भव्यता तनालाच नव्हे तर मनालाही ओलेची वातावरणात आवाजात गाणी लावून, किंवा झूळून उन्माद व्यक्त करण्याचा आवाजात गाणी लावून, किंवा झूळून उन्माद व्यक्त करण्याचा आवाज तेव्हाचा श्रावण कधीच भेटणार नाही. श्रावणाला सामोर जाताना हा उत्सव जगण्याची आस धरू या. घरी सत्यनारायणाची पूजा जरूर करू प्रसाद प्लॉस्टिकच्या पिशव्यातून घरेघरी न वाटता तो हाताच्या द्वेणात देण्याची माणसांना घरी बोलूवू मंगळगौरीसाठी मोठा हॉल धूंधं शक्य नसेल तरी हरकत नाही पण ऐसे देऊन मंगळगौरीसाठे खेळ खेळण्याचा बायकांचा गट बोलावण्यापेक्षा आपणच झिम्मा-फुगडी घालू, मुनसोके हसू, खिडळू... या हास्यरंगातच श्रावणाचे मळे खुलतील.

सजावट केली जाते. या सजावटीत महिलावर हिरीरीने पुढाकार घेतो. मंगळगौरीचे खेळ रंगतात. लहान मुर्लीपासून ज्येष्ठ महिलांयांत प्रत्येकजण या खेळांचा अनंत लुटात. ज्येष्ठ महिला पुढा एकदा तारुण्यातल्या आठवणीमध्ये रात्रून जातात. नवविवाहितांना परंपरा जपल्याचे सासाधारणी असते. मंगळगौरीच्या निमित्ताने सासर आणि माहेची ठेंडीकी एक जमतात. आ-ळांची होतात. या निमित्ताने कौटुंबिक स्नेहम्भावाचा व्हायाच होऊन जातो. आजच्या मुली शिक्षित झाल्या असल्या, नोकीची व्यवसायाच्या चक्रात अदकल्या. असल्या तरी अशा सोहळासाठी आवर्जन वेळ काढात. अशा प्रथांमध्ये डबलेला मायेचा ओलावा अधूनिक काळातीही तितकाच अवहावसाचा वाटतो. या निमित्ताने रोजच्या धक्काधकीतून विसुलाही मिळतो. यामुळे नव्या आव्हानाचा सामान करण्यासाठी महिलावर्गांना सज्ज होत असतो.

मंगळगौरीच्या निमित्ताने सासर आणि माहेची मंडळीकी एकर जमतात. आ-ळांची होतात. या निमित्ताने कौ

बिबट्याने केली बिबट्याची शिकार

आंतरराष्ट्रीय प्राणीसंग्रहालयात थरार

■ महासागर प्रतिनिधी, नागपूर, दि. २ :

बाल्यासहेब ठाकरे गोरेवाडा आंतरराष्ट्रीय प्राणीसंग्रहालयातील प्राणीच्या सुरक्षा व्यवस्था पुण्या एकदा चर्चेत आली आहे. या प्राणीसंग्रहालयात सातत्याला बाबरील बिबट्यांचा शिकार वाढला आहे. या प्राणीसंग्रहालयातील बिबट्यांचा पिंजऱ्यात शिरुन राणी नावाच्या मादी बिबट्याचा बली घेतला.

दोन वापर्पूर्वी ह्यांचांगीळी नावाच्या मादी बिबट्याचा बली घेतला होता. गोरेवाडा परिसरात मोर्टेचा संखेत बिबट असून प्राणीसंग्रहालयाच्या स्थापनेपूर्वी अनेकांना या परिसरात बिबट्याचे दर्शन झाले आहे.

प्राणीसंग्रहालय तयाचा जाले तेव्हा प्राणी आणि पर्वटक यांच्या प्राणीच्या दृश्यातील याठिकांपासून सर्व व्यवस्था करण्यात आल्याचे सांगण्यात आले. मात्र, गोरेवाडा व्यवस्थापनाचा हा दावा खोला ठरला आहे. प्राणीसंग्रहालयावाहीरील बिबट सातत्याने याठिकांपासून प्रवेश करत आहेत. त्यामुळे येथील सुक्ष्मा व्यवस्थेवर प्रश्नांच्याने निर्माण झाले आहे.

या प्राणीसंग्रहालयाची धूरा सुरुतीपासूनच कंत्राटी कर्मचाऱ्याच्या हातात देण्यात आली. त्यानंतर याच कंत्राटी कर्मचाऱ्याना कायमवस्थरूपी करण्यात आले. मात्र, वन्यजीव व्यवस्थापनाचा कोणताही अनुभव नसल्यामुळे प्राणीसंग्रहालयात सातत्याने अशा घटना घडत गेला.

या कंत्राटी कर्मचाऱ्याचा प्राणीसंग्रहालयातील प्राण्यांच्या पिंजऱ्याचा साधा दरवाजा देखील उघडता आला नाही आणि परिणामी या दरवाज्यात बिबट फक्सला.

जानेवारी २०२३ मध्ये बाहेरुन आलेल्या बिबट्याने चांदणी नावाच्या प्राणीसंग्रहालयातील मादी बिबट्याला मारले. यावेळी या बाहेरुन आलेल्या बिबट्याला जेरबंद करून पेंचेच्या जंगलात सोडूयात आले. तर आता राणी नावाच्या मादी बिबट्याला बाबरेच्या बिबट्याने प्रवेश केल्याची चर्चा आहे.

तातकालीन कंत्राटी आणि नंतर कायमवस्थरूपी करण्यात आलेला प्रकल्प व्यवस्थापक, अभिकारी यांच्या हलगेंगीपासून या प्राणीसंग्रहालयाचे व्यवस्थापन दासळत्याची चर्चा आता सुरु झाली आहे. गोरेवाडा प्राणीसंग्रहालयाच्या स्थापनेपासून येथे बाहेरचे बिबट प्रवेश करत आहेत.

मात्र, महासूल कमावण्याच्या मागे लागेलेल्या प्राणीसंग्रहालय प्रशासनाला येथील प्राणीच्या सुक्षेपियांपासून नाही. सातत्याने या प्राणीसंग्रहालयात बिबट येत असतानाही प्रशासनाने कोणताही काळजी घेतली नाही.

येथील चतुर्थीप्रेणी कर्मचाऱ्यांनी प्रशासनाला ही बाब सांगितली. पण, त्याके यांपूर्वी पूर्णपूर्वी करण्यात आले. अनुभवी कंत्राटी कर्मचाऱ्यांच्या आणि नंतर नियमित केलेल्याच्या हातात गोरेवाडा प्राणीसंग्रहालय सोपवल्यामुळे त्याची मोठी किंमत प्राणांना मोजावी लागत आहे.

5 दशकांहून अधिक काळ समाजाच्या सेवेचा कार्ये प्रवासात महासागर प्रभागमित्र हा घटक जुळल्यावर महासागर ची शक्ती वाढली आहे. या शस्त्राचा वापर कीरी सामाजिक जीवन सुसऱ्या करण्यास वाधक ठरणा या समस्या सरकारच्या निदर्शनात आणुने देण्याचे महत्वाचे कार्य करायचे आहे असे वक्तव्य महासागरचे मुख्य संपादक श्रीकृष्ण चांडक यांनी केले.

महासागर प्रभागमित्राचे दुसरे सभासत्र महेश्वरी भवन येथे पार पडले. या संपेला महासागरचे मुख्य कायमकारी अधिकारी यु. एस. लाल, व्यवस्थापकीय संचालक पंकज चांडक, कायमकारी संपादक मनोज बागडे, पीआरओ केमल नामपत्रलव, वरिष्ठ प्रकारपत्र दुप्रै उपस्थित होते.

यावेळी उमाशंकर लाल यांनी मार्गदर्शन करताना प्रभागमित्राचे कार्य, कायाचे क्षेत्र, त्यांच्या जावाबद्याचा या सोबतच दिवाळी व्यवसायावर मार्गदर्शन केले. प्रभाग

मित्रांकडून त्यांच्या प्रभागातील समस्या पाठविताना घ्यावयाची काळजी व संवर्धित

विषयावर करापदकीय विषयाकडून सूचना देण्यात आल्या. शेवटच्या सत्रात प्रभागमित्रांनी त्यांच्या अडचणी मांडल्या. महासागरकडून समाधान करण्यात आले.

ग्रॅन्डमास्टर दिव्या देशमुखला शासनाकडून ३ कोटींचे बक्षीस

■ महासागर प्रतिनिधी, नागपूर, दि. २ :

नागपूरक दिव्या देशमुखने फिडे महिला बुद्धीबळ विश्वचयकाचा अंतिम सामना जिंकू विश्वचयक आपल्या नावाचीतील सुरेश भट भास्याहृत शासनातर्फे सकार करण्यात आले. यावेळी दिव्याची नागुरातील सुरेश भट यांच्या फडणवीस यांच्या बक्षीसाचे धनादेश देत तीन कोटी रुपयांच्या तिला १२ कोटी रुपयांचे बक्षीस दिले गेले होते.

नागपूरातील सुरेश भट सभास्याहृत शनिवारी महाराष्ट्र शासनातर्फे ग्रॅन्डमास्टर दिव्या देशमुख हिचा विश्वविजेती ज्ञात्यावदल नागरी सकार आयोजित करण्यात आला होतो. या कार्यक्रमात मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस बोलत होते. यावेळी मंचवार क्रीडामंत्री मानिकराव कोकाट, अंडे. अशिष जयस्वाल, महाराष्ट्र बुद्धीबळ संघांचे अव्याप्त परिणय फुके, ग्रॅन्डमास्टर दिव्या देशमुख यांच्यासह आमदार व मोठे अधिकारी उपस्थित होते. फडणवीसु पुढे म्हणाले, आता खेळाला सर्वत्र व्यवसायिक रुप येत आहे.

दिव्याची नागुरातील स्तराकारी व्यापार आले. यावेळी देशमुखने देश पात्रवीरील मध्ये त्यामुळे बुद्धीबळात ते जातरच गीतामत आहे. आम्ही राजकारणीही बुद्धीबळ खेळतो. परंतु राजकारणीचे बुद्धीबळ खेळतो. आम्याही खेळात

देवेंद्र फडणवीस सकार समारंभात पुढे म्हणाले,

मंचीमंडळ बैठकीत दिव्याच्या अभिनंदनाच्या

प्रस्तवादरम्यान आमद्ये सहकारी मंत्री छाण भुजबळ

मिश्रिकलपने म्हणाले, नागुरातील लोकांची बुद्धीमता जास्तच आहे.

त्यामुळे बुद्धीबळात ते जातरच गीतामत आहे. आम्ही राजकारणीही

बुद्धीबळ खेळतो. परंतु राजकारणीचे बुद्धीबळ खेळतो. आम्याही खेळात

प्रयत आहे. पूर्वी अंतरास्ट्रीय संघांत खेळाडू, महत्वाचा असतोच. परंतु इतर देशातील खेळाडूकडे या सांगव्या

असतोच. देशातील खेळाडूकडे या सांगव्या

असतोच.